

Motion till riksdagen 2007/08:Ub521

av **Margareta Persson m.fl. (s)**

Fristående skolor

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av gällande regelverk och vikten av att kommunernas inflytande över etableringen av friskolor förstärks.

Motivering

Under senare år har antalet fristående skolor ökat i omfattning och för närvarande finns ytterligare ett 80-tal ansökningar hos Skolverket om tillstånd att etablera skolor. Kommunerna ges möjlighet att yttra sig över ingivna ansökningar men upplever att de sällan får gehör hos Skolverket när de påpekar att en etablering påverkar den kommunala skolbudgeten i negativ riktning.

Oftast är det så att den resurs som medföljer elever till den fristående skolan är högre än den som beräknas för elev i den kommunala skolan. Detta innebär att skolförvaltningen drabbas av en merkostnad för varje elev som söker till en fristående skola. Det får till följd att de elever som blir kvar i den kommunala skolan får mindre resurser för att upprätthålla en god kvalitet när det gäller lärartäthet, bra läromedel och goda fysiska studiemiljöer.

Om alltför många fristående skolor etableras i en kommun leder detta också till att man kan tvingas lägga ned en kommunal skola. Konsekvensen blir längre väg till skolan för en grupp elever.

Detta kan nu ske i till exempel Jönköpings kommun, där kommunens majoritet yttrat sig positivt till ansökningar om sex nya fristående skolor. Totalt handlar det om drygt 2 000 nya elevplatser, varav drygt 800 är platser på grundskolan. Den merkostnad kommunen drabbas av för åren 2008–2010 uppgår till 138 miljoner kronor, vilket självklart påverkar resurserna till de kommunalt drivna skolorna.

Med en ökad etablering av fristående skolor minskar kommunens och skolförvaltningens möjligheter att planera för en god skolorganisation vad

Fel! Okänt namn på

gäller antal skolor och skollokaler, antal lärare, storlek på klasser osv. Lägg därtill att kommunen alltid har en skyldighet att tillhandahålla platser i den kommunala skolan om elever väljer att komma tillbaka eller om den fristående skolan av någon anledning läggs ned.

Det hävdas ofta att den fristående skolan bedrivs mer effektivt än den kommunala skolan. Det är en sanning med modifikation. Det är inte ovanligt att lärartätheten är sämre jämfört med den kommunala och enligt rapporter är behörigheten hos lärarkåren i den fristående skolan sämre än hos den kommunala skolan.

Enligt det regelverk som gäller för fristående skolor är man inte heller tvungen att ta emot elever som kräver alltför mycket stöd i undervisningen eller har svårigheter på grund av sociala problem.

När väl en fristående skola fått tillstånd att etableras utbetalas anslaget från kommunen och därefter har kommunen ingen möjlighet att påverka eller ha insyn över hur dessa resurser används. Som regelverket ser ut idag har också den fristående skolan, oftast bedriven av ett aktiebolag, möjligheter att ta ut vinstmedel. Det innebär att kommunen inte kan påverka att överskottet skulle gå tillbaka till kommunen eller att överskottet ska investeras i den fristående skolan för att bygga upp en bättre kvalitet.

Det kan inte vara förenligt med god hushållning av samhällets resurser

- ? att etableringen av fristående skolor tillåts vara så generös som nu är fallet,
- ? att ersättningen per elev kan vara högre än för elev i den kommunala skolan,
- ? att vinster tillåts tas ut av det som finansieras med skattemedel,
- ? att kommunens planeringsförutsättningar sätts ur spel till förfång för en bra skolorganisation.

Gällande regelverk bör därför ses över och ändras för en bättre användning av våra skattemedel. Till sist bör kommunen få ett ökat inflytande vad gäller etablering av en fristående skola.

Alla barn måste ha rätt till en bra skola med hög kvalitet, hög lärartäthet och goda läromedel. En del barn behöver extra stöd i undervisningen för att ges samma möjligheter och samma förutsättningar som andra och det kräver mer resurser för en del. En bra skola för alla måste få kosta. Det handlar om varje individs utveckling men också om samhällets utveckling. Men det kräver också att vi hushållar med de skattemedel som avsätts för grundskola och gymnasieskola.

Många hävdar valfrihetsargumentet som grund för lättnader att få etablera en fristående skola, men när omfattningen av antalet fristående skolor i en kommun ökar så begränsar det valfriheten för de elever som väljer en kommunal skola. Det finns också med det system vi har idag en risk för sämre resurser till den kommunala skolan och därmed sämre förutsättningar för den elev som väljer den kommunala skolan.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 4 oktober 2007

Margareta Persson (s)

Carina Hägg (s)

Göte Wahlström (s)

Helene Petersson i Stockaryd (s)